

Dansk dramasuksess

Den danske dramaserien «Arvingerne» ble en rekordsuksess for Danmarks Radio med nær 1,7 millioner seere i snitt i vinter. Nå er dramaserien om familien Grønnegård fornyet med en sesong to, som skal spilles inn denne våren, skriver avisen Politiken. Den danske serien som har Trond Espen Seim i en stor rolle, begynner på NRK1 etter at vinter-OL er over seinere denne måneden. Serien er allerede kjøpt inn av BBC og en rekke europeiske kringkastere.

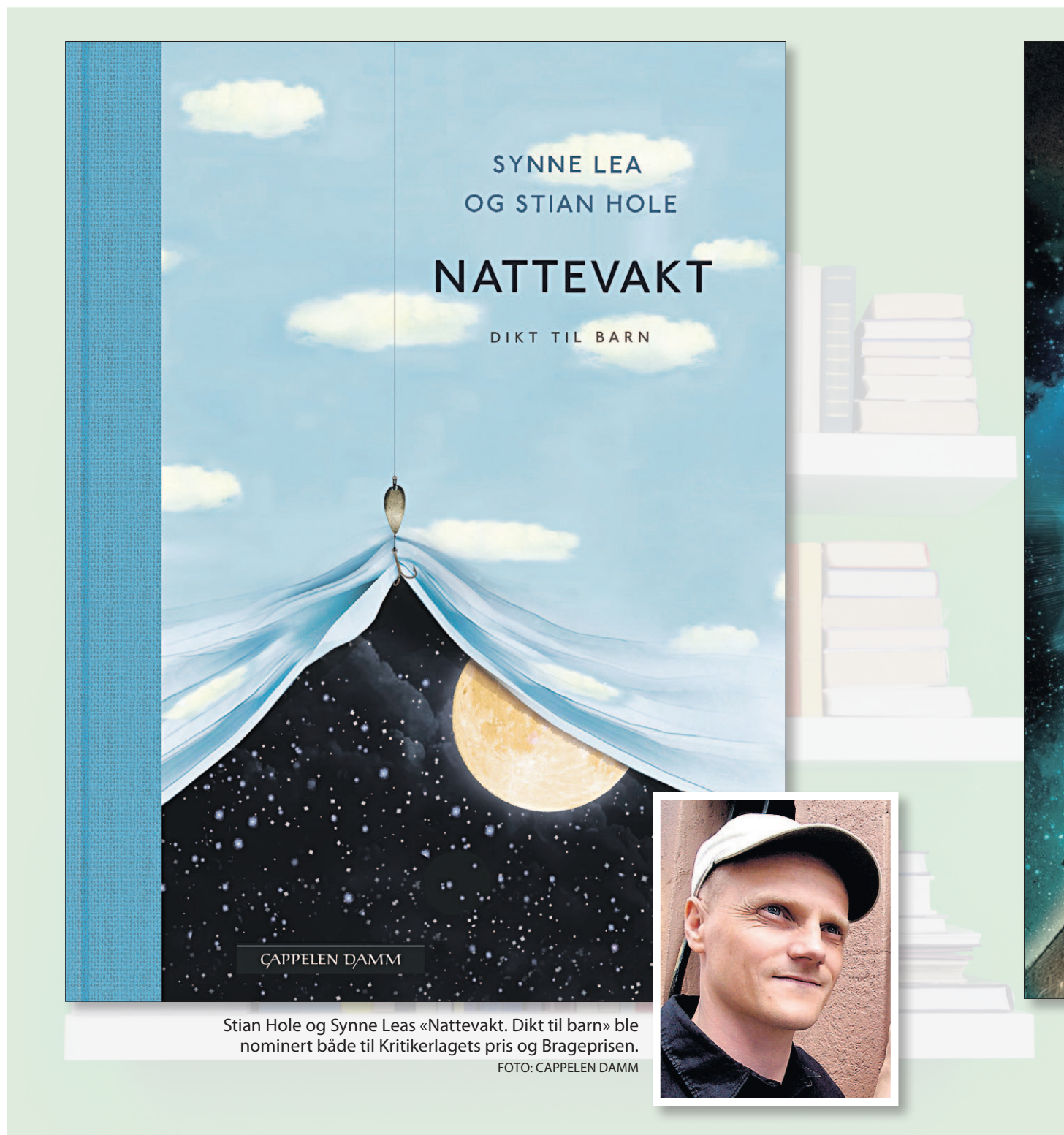
Høye OL-tall i arbeidstida

TV 2s OL-sendinger trekker mange TV-seere også når populære skiøvelser går midt i arbeidstida, viser de siste seertallene. Tirsdag ettermiddag fulgte 9 av 10 TV-seere langrennsprintene. På det meste fulgte 784.000 seere sprintløpene med blant annet **Petter Northug** (bildet), mens Tora Bergers sølvøvelser ble på det meste sett av drøye 1 million seere på TV 2. De daglige OL-sendingene tirsdag ga også TV 2 en markedsandel som er dobbelt så stor som NRK1, og TV 2s tre OL-kanaler over dobbelt så store som alle NRK sine kanaler, slår TV 2 fast i en pressemelding. OL-sendingene har dermed gjort TV 2 konkurransedyktig med NRK hele TV-uka gjennom. Utenfor OL-tid har NRK derimot fortsatt taket på TV-seerne.

Mathias Calmeyer vant Blå fugl-prisen

Skuespiller, instruktør og dramatiker **Mathias Calmeyer** (bildet) er vinner av Radioteatrets Blå fugl-pris. I statuttene for prisen står det at vinneren skal ha gjort en ekstraordinær innsats for Radioteatret i året som gikk. Begrunnelsen for å kåre Calmeyer til årets vinner er hans store engasjement for radioteatrets særegne form og for teatrets betydning i samfunnet, opplyser juryen. Hørspillet «Foxtrot» som ble sendt i fjor høst, blir også trukket fram. (NTB)

Stian Hole og Synne Leas «Nattevakt. Dikt til barn» ble nominert både til Kritikerlagets pris og Brageprisen.

FOTO: CAPPELEN DAMM

Velger vekkk vok

● De voksne velger Synne Lea og Stian Hole

Denne måneden stemmer ungdomsskoleelever fram den beste barne- og ungdomsboka for 2013 til U-prisen. Men ingen av de nominerte finnes på listene til Kritikerlagets litteraturpris eller Brageprisen.

■ BENTE ROGNAN GRAVKLEV

– Jeg tror absolutt at vi velger annerledes enn de voksne. Vi ser bøkene på en annen måte, og vi tolker handlingen helt annerledes. Men vi kan også bedømme bøkene bedre, tror jeg, for det er tross alt oss bøkene er ment for, sier Fredrik Lura, som sammen med Marianne Håkestad Kristiansen, Erlend Helland Myhre og Synne Bakke Kjærvik, er ungdomsjuryen som har stått for nominasjonsarbeidet til Foreningen !les sin egen pris for ungdomslitteratur, U-prisen.

Nominasjonslisten er klar, og i disse dager er sju ungdomsskoleklasser fra hele landet i gang med å avgjøre hvem av de fem nominerte som skal motta prisen.

Jurymedlemmene som Dagsavisen har snakket med, forteller at spenning har vært et av de viktige momentene under vurderingen.

FØLELSER OG SPENNING

De fire ungdommene har lest over 600 anmeldelser av bøkene og har ut fra det vurdert hvem som er verdige nominerte.

– I tillegg til at spenning er viktig, har det også vært viktig at bøkene klarer å formidle følelser, at en trist bok er en trist bok. Det er viktig at vi skal kunne leve oss inn i bøkene, sier Erlend Myhre.

Ungdommene er ikke overrasket over at det er forskjell på hvilke bøker som har blitt nominert av voksne og dem som har blitt nominert av barn og

unge selv.

For ser man på listen over de nominerte til Kritikerlagets pris for 2013, som ble offentliggjort i forrige uke, og på Brageprisen som ble delt ut i slutten av 2013, er ingen av de ungdommene har nominert representert. Heller ikke de nominerte til Ark-prisen, som ble delt ut før jul, og som stemmes fram av 10.000 barn, er på de voksnes lister.

STEMME I OFFENTLIGHETEN

Skrubent Ella Toft Lowum gjorde en analyse av denne tematikken i fjor for tidsskriftet Bøygen. Der kom det tydelig fram at voksne velger annerledes enn de unge.

– Studiet viste også at ungdommene og de voksne anvender mange av de samme kriteriene når de vurderer litteratur. Begge grupper er opptatt av både det estetiske og det etiske, men de gjør ulike vurderinger ut fra disse kriteriene, forteller Lowum.

Hun mener det er kjempeviktig at U-prisen lar de unge nominere og stemme fram vinneren.

– På den måten får ungdommene en

Tom Egelands «Katakombens hemmelighet» vant Arks Barnebokpris og er nå nominert til U-prisen. FOTO: ASCHEHOUG

De nominerte siste året:

KRITIKERLAGETS PRIS:

- Gro Dahle og Kaia Dahle Nyhus (ill.) for *Krigen*, Cappelen Damm
- Synne Lea og Stian Hole (ill.) for *Nattevakt*. Dikt til barn, Cappelen Damm
- Tore Renberg og Øyvind Torseter (ill.) for *Vaffelmøkk*, Cappelen Damm
- Gyrid Axe Øvsteng og Per Ragnar Møkleby (ill.) for *Førstemamma på Mars*, Samlaget

BRAGEPRISEN:

- Synne Lea og Stian Hole: *Nattevakt*, Cappelen Damm
- Brynjulf Jung Tjønn: *Så vakker du er*, Cappelen Damm
- Håkon Øvreås og Øyvind Torseter: *Brune*, Gyldendal
- Heidi Sævareid: *Spranget*, Omnipax Forlag

ARKS BARNEBOKPRIS:

- Heidi Linde: *Pym Pettersons mislykka brevvenn* (Gyldendal)
- Tonje Tornes: *Kire 1: Hulder* (Gyldendal)
- Arne Svingen: *Fluesommer* (Gyldendal)
- Lars Joachim Grimstad: *Barna som forsvant* (Aschehoug)
- Tom Egeland: *Katakombens hemmelighet* (Aschehoug)

U-PRIS:

- Marte Aune: *May Lenda*. Publica
- Tom Egeland: *Katakombens hemmelighet*. Aschehoug
- Thomas Enger: *Den onde arven*. Gyldendal
- Hilde Hylleskaar: *Det er her jeg skal være*. Gyldendal
- Tor Arve Røssland: *Svarte Mathilda III*. Samlaget

Barnebøker for voksne

At en bok vinner en pris i kategorien for barnebøker, gjør den ikke automatisk til en god bok for barn. For unger vil helst ha spenning.

GERD ELIN STAVA SANDVE

Journalist i kulturavdelingen

KOMMENTAR

Møt årets nominerte til Kritikerprisen for barnelitteratur: En bok om krigende foreldres skilsmisse, en annen om at mamma er ligger syk på sykehus. En diktsamling som påstår at «Når mamma sover, er hun ikke mamma mer», samt fortellingen om en frustrert lillebror som ikke snakker reint nok til å gjøre seg forstått. Masse familielykke der, altså. Diktsamlingen med de skumle diktet om mamma var også nominert til Brageprisen, sammen med en roman om å bryte ut av en menighet, en annen om å hevne mobbing, samt en lyrisk skildring av Døden. Den om døden vant. Da hadde en jury av voksne først valgt ut de fire nominerte, og en annen og større jury av kritikere, bibliotekarer og andre barnebokkjennere stemt på sin favoritt blant disse finalistene, enten de egentlig likte utvalget eller ikke.

Kontrasten til bøkene barn og ungdom velger når de selv skal nominere og kåre en vinner av beste barne- eller ungdomsbok, er stor. Alle de nominerte til Arks barnebokpris for 2013 oppsummeres enkelt med to ord: Spenning. Og humor. Alias krim og underholdning, om du vil. Det åpner for en stor og vanskelig diskusjon: Hvem vet egentlig hva som er best for barn? Voksne, eller barna selv? Og hva er egentlig poenget med litterære priser? Er det å vise fram bøker med Høy Kunstnerisk Verdi, enten de treffer målgruppa eller ikke? Eller er det å peke faktiske lesere i retning bøker de sikkert vil like? Bragenominasjonsjuryen og barnebokkritikerne er åpenbart ute etter den kunstneriske verdien. Det mer enn å treffe målgruppa. De berømmer tekster som fungerer etter litterære kriteriene man oftest bruker på voksenalitteraturen: antydningens kunst, språklig variasjon, uventede bilder og aller helst oppløftende moral – siden det tross alt er bøker for barn, dette.

Unge lesere, derimot, drar fram nøyaktig det samme som voksne lesere gjør når de ikke har litteratur som levebrød og leser hundrevis av bøker i året: De ønsker at litteraturen skal underholde. Arks barnebokpris tilsvare Bokhandlerprisen, der nominasjonslista også domineres av krim og underholdning, som en kontrast til Kritikerprisen og Brageprisen, hvor nominerte velges etter det noe ulne kriteriet «litterær kvalitet». Det er greit, det. Men Brageprisen styrkes ikke av å velge ut bøker ingen barn liker. Merk at den både Brage- og Kritikerprisenominerte boka «Nattevakt» kalles «Diktsamling til barn». Ikke for barn. Slik oppsummerer den de såkalte «kvalitetsprisene» greit: De er rett og slett priser som prioriterer bøker voksne vil gi til barn, eller kanskje helst seg selv. Men for barn er de ikke. Noe barna for lengst har oppfattet. Så er det bare å håpe at besteforeldrene som skal velge gaver til barnebarna sine heller velger en Ark-prisvinner som faktisk blir lest, enn Brageprisvinner som kanskje ikke blir det.

gerd.elin.sandve@dagsavisen.no

senfavorittene

● De unge vil ha Tom Egeland

stemme i offentligheten, en stemme som har vist seg å mene noe annet enn de voksne. Det er selvfølgelig viktig at voksne også fortsetter å bruke sin leseerfaring og kompetanse, men siden de vurderer bøker som er ment for en annen aldersgruppe enn den de selv tilhører, bør de lytte til det de unge har å si, sier hun.

Også Synne Bakke Kjærвик i U-prisjuryen mener prisen er viktig.

– Ungdom og voksne har ikke samme smak i bøker, og det er viktig at unge kan vise hva de selv liker, sier hun. Marianne Håkestad mener forskjellen på hva unge og voksne velger, kan henge sammen med at voksne er opptatt av bøkens budskap.

– Som med bøker om mobbing, for eksempel, kan voksne kanskje velge

boka på grunn av at det er et viktig budskap. Ikke nødvendigvis fordi det er en god bok. Vi er mer opptatt av å sitte igjen med en god følelse etter vi har lest, tror jeg, sier hun.

«Voksne kan kanskje velge boka på grunn av at det er et viktig budskap. Ikke nødvendigvis fordi det er en god bok.»

Mairanne Håkestad, jury medlem

KORRIGERING

– Ungdom bør få si sine meninger om ungdomsbøker, og det er interessant for bransjen å få vite hva de mener. Som oftest er det voksne som uttaler seg om ungdomslitteratur. Uprisen blir et korrektiv til de voksnes stemmer, sier prosjektleder for Uprisen i Foreningen Iles, Bjarte Bakken.

Han påpeker at U-prisen er den eneste rene ungdomslitteraturprisen. Brageprisen og Kritikerlaget slår

sammen barne- og ungdomsbøker. – Vi opplever ofte at når ungdom

mener noe, så blir de korrigeret av voksne hvis de mener noe som er «feil». Det vi prøver å få til her, er at ungdommene skal få mene noe og også begrunne hvorfor de mener det de gjør. Da kan ikke voksne komme og korrigerer dem, sier Bakken.

Tom Egeland vant Arks barnebokpris før jul, og er en av de nominerte til U-prisen. Han mener det ikke er noe galt i at voksne og unge velger ulikt.

– Det er helt åpenbart at unge lesere og voksne kritikere leser og vurderer annerledes. Jeg tenker at det er fint at de to gruppene kan utfylle hverandre. Ungdommene leser kanskje på en annen måte, og leter etter andre kvaliteter. Det viktige er at begge parter kommer til orde, sier Egeland.

– Hos ungdommene er det en overvekt av handlingsdrevne bøker, mens hos de voksne fagkritikerne ligger de mer problematiserende og reflekterende bøkene. Ulike juryer har ulike ståsteder, og det er ikke noe som er rett eller feil her, sier han.

bente.rognan.gravklev@dagsavisen.no